

Examenul național de bacalaureat 2022

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 1

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL

(30 de puncte)

Îrja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. J. P. Sartre felfogásában az ember:
 - a. kényszerre van ítélve
 - b. saját választásainak az eredménye
 - c. gondolkodó nádszál
 - d. arra van kényszerítve, hogy azt válassza, amit nem akar
2. Az erkölcs kiemeli az alábbi értékeket:
 - a. az igazat és a hamist
 - b. a szépet és a csúnyát
 - c. a jót és a rosszat
 - d. az igazságot és az igazságtalant
3. Az alkalmazott etika:
 - a. tárgyát a vitatott erkölcsi problémák képezik
 - b. a teleológiai etika egyik ágazata
 - c. az igazság elemzéséből von le erkölcsi elveket
 - d. a hedonizmus modern változata
4. J. St. Mill felfogásában az egyéni szabadság törvényesen abban a helyzetben csökkenthető amikor:
 - a. a politikai hatalom növekedését követi
 - b. az egyént az államnak akarja alárendelni
 - c. megelőzi mások szabadságának a megsértését
 - d. az egyéni jogok felfüggesztését szeretné
5. A politikai filozófiában a szabadság fogalma összefügg:
 - a. a politikai bizonyossággal
 - b. a társadalompolitikai felelősséggel
 - c. a társadalompolitikai hajlammal
 - d. a politikai spontaneitással
6. L. Blaga felfogásában, az ember hasonlít az állatokhoz abban, hogy:
 - a. tudatalattival van felruházva
 - b. kultúrateremtő sorsban
 - c. a közvetlenségben és a biztonságban való létezésben léteznek
 - d. a titok horizontjában helyezkednek el
7. R. Descartes szerint a világos és pontos gondolat:
 - a. velünk született
 - b. a tapasztalatból származik
 - c. az érzelmektől függ
 - d. empirikus

8. A koherencia igazságelmélete szerint, egy kijelentés akkor igaz, ha:
- ellentétes viszonyban van más kijelentésekkel ugyanazon a területen
 - összefüggésben van más kijelentésekkel, amelyek igazként vannak elfogadva
 - összehasonlítható a valósággal
 - egy ok-okozati viszonyt fejez ki
9. Arisztotelész szerint a boldogság:
- a jelenlevő élvezetek összessége
 - egy cél önmagában
 - egy eszköz, hogy az élvezeteket megszerezzük
 - egy eszköz az igazság birtoklásához
10. A tapasztalat jelenti minden megismerésnek az alapját, ez:
- az antropológia
 - az ontológia
 - az empirizmus
 - a racionalizmus

II. TÉTEL (30 pont)

A. A baloldali oszlopban felfogások és a modern politika sajátos elméletei vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz állítások. Írja a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását.

a. Demokrácia	1. Olyan elmélet mely szerint egy cselekedet igazságosnak tekinthető, amennyiben hozzájárul minél több ember boldogságához
b. Liberalizmus	2. Olyan elmélet, amely túlértékeli az állam szerepét a társadalomban, az egyéneket olyan eszköznek tekinti, akik által megvalósíthatók a közösségi eszmék, az általános célok.
c. Törvényesség	3. Karl R. Popper szerint, olyan politikai rendszer, amely lehetővé teszi, hogy a kormányt lecseréljék vérontás nélkül, ha ez megsérti az egyének jogait.
d. Etatizmus	4. Olyan felfogás, amely szerint a hatalom gyakorlása az állampolgárok bizalmán alapszik, amit a vezetőknek adtak.
	5. Olyan felfogás, amely szerint az államnak az a szerepe, hogy biztosítsa az egyének szabadságát.

16 pont

B. Érveljen megközelítőleg tíz sorban az alábbi tétel mellett vagy ellen miszerint egy kijelentés akkor igaz, ha a gyakorlatban alkalmazva hasznosnak bizonyul. (termékeny, előnyös)

8 pont

C. Példázza a saját megismerési elméleteink önkritikus ellenőrzése jelentőségének szerepét!

6 pont

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Világos, hogy miért inkább hivatott az ember állami életre, mint a méh vagy bármely más, csoportban élő állat, hiszen a természet semmit sem tesz vaktában, márpedig beszédre egyedül az ember képes az élőlények közt (...) Valójában éppen az a többi élőlényrel szemben az ember sajátossága, hogy ő az egyedüli, aki felfogja a jót és a rosszat, az igazságot és az igazságtalant.

(Arisztotelész, *Politika*)

Válaszoljon az alábbi követelményekre:

- Az adott szöveg alapján emeljék ki, az emberi természet két jellemzőjét! **4 pont**
- Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben egy összefüggésre, ami a *szociabilitás* és a *jó érzése* fogalmi között létezik, filozófiai értelemben használva a fenti fogalmakat! **10 pont**
- Fogalmazza meg személyes véleményét a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. John Locke szerint a társadalom ereje soha nem terjedhet túl a közjón, és kötelező, hogy védelmezze mindenki tulajdonát.

1. *Nevezze meg* egy társadalmi szervezet három jellemzőjét, amelynek alapját a törvények felsőbbrendűsége képezi! **6 pont**
2. Szemléltesse egy konkrét példán keresztül a *procedurális igazságosság* és az *egyén, mint ember előtti tisztelet* közötti viszonyt, egy demokratikus kormányzás keretén belül! **4 pont**